WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЧЕРВНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 23, 1959 No. 119. VOL. LXVI.

65-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ВІДЗНАЧЕНО В НЮ ЙОРКУ МОГУТНЬОЮ КУЛЬТУРНОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ „ГОМІН УКРАЇНИ" В КАРНЕҐІ ГОЛЛ. ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР І ГУБЕРНАТОР РОКЕФЕЛЛЕР ҐРАТУЛЮЮТЬ УНС-ВІ ЗА ЗБЕРІГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ. МІНІСТЕР ПРАЦІ КАНАДИ МИХАЙЛО СТАР І СЕКРЕТАР АРМІЇ ЗДА ДЮЇ ШОРТ ПІДКРЕСЛЮЮТЬ ВАЖЛИВІСТЬ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ УНСОЮЗУ. 3,000 ОСІБ, ЩО ВИПОВНИЛИ ПО БЕРЕГИ КАРНЕҐІ ГОЛЛ, ПОДИВЛЯЛИ КРАЩІ ЗРАЗКИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В МИСТЕЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

Ню Йорк. — Співочо-танковий фестиваль „Гомін України", що відбувся тут з нагоди 65-річчя Українського Народного Союзу минулої неділі, 21-го червня, у виповненій по береги публікою репрезентативній залі Карнеґі Голл, перетворився в могутню українську культурну маніфестацію, що мала рівночасно і політичний характер та була успішним зусиллям у поширюванні правди про Україну, її змагання та аспірації. Це підкреслювали відчитані під час імпрези ґратуляційні телеграми від президента Двайта Д. Айзенгавера і нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера, як головно виступи і промови двох високих державних достойників: міністра праці Канади Михайла Старра, що є українського роду, та асистента секретаря Армії ЗДА Дюї Шорта.

Йосип Лисогір

В очікуванні на імпрезу

Хоч поважна частина білетів вступу була закуплена вже в передпродажі, проте в день імпрези перед Карнеґі Голл уже на деякий час перед її початком стояли великі черги людей, що приїжджали всіми міськими засобами транспорту: підземною залізницею, таксівками, приватними автомобілями. На годину перед початком імпрези величезна заля почала поступово заповнюватись, аж вкінці виповнена до останнього місця місцевими, як і позамісцевими громадянами, деякими навіть з віддалених міст і стейтів. На залі було багато відомих і найвизначніших наших громадян, а одну із середніх льож зайняли почесні гості: канадійський міністер праці Михайло Старр із дружиною, секретар Армії ЗДА Дюї Шорт, канадійський генеральний консул п. Скатт з асистентом, біля них в іншій льожі голова Міської Ради Дітройту п-ні Маруся Бек з братом Іваном, діючий податковий секретар Пенсилвенії Ендрус та багато інших, яких не вичислити.

Імпреза починається

Точно о годині 2-ій пополудні почали входити на відкриту сцену члени нюйоркської фільгармонії, що становили спеціяльно заанґажовану для цієї імпрези симфонічну оркестру. За ними вийшли та зайняли на підвищенні свої місця одягнені в чудові національні костюми члени також спеціяльно зорганізованого для тієї імпрези хору, що складався переважно з членів кількох хорів метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі. Рівночасно біля підвищення, призначеного для диригента, зайняли місця три солісти: співачка нюйоркської міської опери Марія Лисогір і оперовий співак Лев Рейнарович, обидвоє одягнені в національні костюми, і баритон Осип Стецура у темному одягу. За ними ввійшов сміливим кроком високий і стрункий диригент Іван Зодорожний, що став головною дієвою особою імпрези, викликуючи здивування і подив своїм опануванням та незрівняним мистецтвом диригування. На обидвох кінцях сцени приміщені два прапори: праворуч зоряний американський, а ліворуч синьо-жовтий український. Вкінці, до приміщеного на краю сцени пульту промовця підійшов головний завідатель імпрези, заступник головного предсідника УНСоюзу та голова Окружного Комітету його відділів метрополії, Йосип Лисогір, вітаючи гостей та заповідаючи програму і деякі зміни в її порядку. Він опісля з великою вмілістю проводив імпрезою, представляючи промовців та прочитуючи, скеровані на адресу головного предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина, привітальну телеграму від президента Двайта Д. Айзенгавера та листи від губернатора Нелсона Рокефеллера й ієрарха Української Католицької Дієцезії Стемфорду, ВПреосв. Кир Амврозія Сенишина.

Гимни трьох волелюбних націй

Серед повної тиші на залі, імпрезу започатковано справді чарівною паличкою диригента Задорожного, за помахом якої оркестра вдарила перші акорди американського національного гимну, що його, в супроводі оркестри, відспівала п-ні М. Лисогір. Коли ж втихли кінцеві акорди того гимну, що означає найвищі ідеали і прагнення вільної людини, окрестра почала національний гимн другої нації, Канади, заступленої на імпрезі не тільки своїм високим представником, але і своїми ідеалами та організаційною пов'язаністю. Гимн відспівав відомий наш соліст, мґр. Осип Стецура. І вкінці національний гимн третьої волелюбної нації, української, в ім'я і для якої відбувалася ця замітна імпреза. Це чи не вперше на цій великій, репрезентативній сцені загомонів цей гимн в супроводі симфонічної оркестри, гармонізацію для якої спеціяльно для цієї нагоди приготовив відомий наш сучасний композитор д-р Антін Рудницький. Як же могутньо і величаво звучав цей гимн, що його в супроводі оркестри співав хор, на чолі з Левом Рейнаровичем! Відіграння і відспівання цих трьох гимнів волі трьох волелюбних націй викликало могутнє враження та становило таке багатозначне тло і мотив всієї імпрези. Всі три гимни вислухала публіка стоячи.

Велична музика до невмирущих слів

Властиву мистецьку програму імпрези започатковано співом, в супроводі оркестри, кантати покійного американ-

(Закінчення на стор. 4-ій)

„ГОМІН УКРАЇНИ" на сцені в Карнеґі Голл. Хор і оркестра під час виконування кантати „Б'ють пороги". На підвищенні диригент Іван Задорожний.

ЩОБ УКРАЇНА БУЛА ВІЛЬНОЮ І НЕЗАЛЕЖНОЮ НА ВІКИ ВІЧНІ
Промова Гол. предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина

„І, о диво, трупи встали, і очі розкрили! І брат з братом обнялися і проговорили — слово тихої любови!" Цитатою цих слів нашого національного Пророка характеризувала „Свобода" 65 років тому створення Українського Народного Союзу в „День Батька своєї країни", Юрія Вашинґтона, 22-го лютого 1894-го року. Описуючи цю подію, „Свобода" згадує також, що під час тієї першої, основоположної конвенції Українського Народного Союзу „чудесно співав хор" та що не одному „сльоза радости покотилась з очей на звук того співу, що прошибав душу". „Хто б міг сподіватися ще пару років тому — коментує цю подію „Свобода" — що українець, який втік з обіймів біди і нужди, з невільничого гніту розвине так скоро віками придавлену силу українського духа! Хто б погадав — сказано дальше в коментарі — що під полатаною сірячиною чи гуньою криється благородна душа, спосібна до всього доброго, гарного і корисного, якщо вона звільниться з кайданів рабства"! А на закінчення опису „Свобода" стверджує: „Важливий крок уже зроблено, Український Народний Союз уже засновано, український нарід в Америці воскрес із мертвих!"

Українське воскресення із мертвих в Америці

Це „воскресення із мертвих українського народу в Америці" перед 65 роками відзначаємо ми сьогодні знову тією піснею, що „прошибає душу" та що — почуємо в цій пісні — „не вмре, не загине", і „розкаже чия правда чия кривда і чиї ми діти".

Цей наш „Гомін України", разом із тими 75 тисячами членів Українського Народним духовим і матеріяльним дорібком, є живим потвердженням того, що створивши Український Народний Союз 65 років тому український нарід в Америці справді воскрес та почав творити нове життя на честь і славу своєму імені і своєму родові.

У чому криється таємниця і сила нашого воскресення 65 років тому і розвитку від того часу? Відповідь на це питання, що рівночасно підкреслює наші сьогоднішні потреби та вказує шлях до нашої національної вічности, подибуємо у символіці одної пригоди з піонерських часів.

Один корабель, що плив свіжо відкритим смілицями шляхом до берегів цієї благословенної, бо вільної землі, попав у страшну бурю, що поламала йому щогли, подерла вітрила, обезвладнила стерно. Під час дальшого блукання по безкраїх водах океану, подорожного Союзу та з усім його ве-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЄДИНІ В ЛЮБОВІ ВОЛІ І ГОТОВОСТІ ЗГИНУТИ ЗА НЕЇ
Промова міністра праці Канади Михайла Стара

Мої Приятелі: Звертаючись до Вас цим словом, я цілком свідомий тих багатьох вузлів, що нас сьогодні тут в'яжуть. Я промовляю до Вас як один з тих, що їх батьки прибули до Північної Америки з України багато років тому. Я також говорю як представник великої Північної Домінії, інтереси якої сильно пов'язані з інтересами З'єдинених Держав. Як такий, я промовляю до вас голосом волі, тієї волі, що є інспірацією західнього світу та великою опановуючою силою всіх наших починів.

Ця воля була ціллю, що гнала наших батьків із землі української до нового американського світу — і ще тепер так діє.

Признання і ґратуляції для УНСоюзу

Тим то я маю найбільшу приємність в тому, що можу приєднатись до вас в імені пів мільйона канадійців українського походження, щоб відзначити 65-річчя Українського Народного Союзу, тієї організації, що зробила так багато для нашої справи в З'єдинених Державах і в Канаді. Я з тим більшою приємністю беру участь у цій великій врочистості цього вечора, бо в ній стільки гарного і великого з української культури в наших двох країнах запрезентовано публіці. Вже сам факт можливости такого зібрання є могутнім доказом проґресу, що його зробили українці в Канаді і в З'єдинених Державах впродовж останніх понад 50 років. Я складаю признання Українському Народному Союзові за ту ролю, яку він відіграв в тому проґресі. Я складаю признання всім тим відданим членам, які впродовж років працювали для допомоги іншим.

Складаючи ґратуляції усім тим, які активно причинились до успіху праці УНСоюзу, я лину думкою взад, до того 22-го лютого 65 років тому, як цей Союз був створений. При цьому треба пригадати, що 22 лютого припадають уродини Юрія Вашинґтона, якого слушно називають батьком своєї країни. УНСоюз зі своїми 500 відділами, з того численними в Канаді, репрезентує сьогодні могутню і постійно збільшувану організацію, віддану справі збереження культурних багатств, дорогих для всіх, що є українського походження. В Канаді УНСоюз має понад 6.000 членів. На мене зробила величезне враження також праця Союзу, що вможливила публікацію дуже корисних книг про Україну, як також підготова Енциклопедії Українознавства. Найбільша вартість тієї активности в тому, що вона причиняється до зрозуміння України в Канаді і в З'єдинених Державах.

(Закінчення на стор. 2-ій)

ІДЕАЛ ВОЛІ МОЖЕ І МУСИТЬ СТАТИ ДІЙСНІСТЮ
Промова асистента секретаря оборони Дюї Шорта

Я не маю слів, щоб висловити свою приємність з того, що цього пополудня я міг прилучитися до вас у відзначуванні 65-их роковин цього замітного Союзу. Праця, яку ви виконали, щоб допомогти Україні, є справді показна. 50 років тому в англомовному світі не було нічого відомого це про історію та аспірації України. Сьогодні, історії й інформації, що були опубліковані завдяки цьому Союзові, дають англомовному світові ясне і проникливе розуміння вашої батьківщини та проблем, що стояли перед нею в минулому і стоять сьогодні.

Іван Мазепа — прикладом духа свободи

Ваше завдання не було легке. Мало є таких країн на світі, історія яких була б так виразно рівнозначна зі страхіттям опанування та пеклом терпінь, як нею є історія України. Мало є таких, щоби в обличчі такої неймовірної переваги проти них, так величньо вдержались в боротьбі. Іван Мазепа, якого ми сьогодні тут вшановуємо, служить прикладом духа свободи. Озброєний мало чим більше, як незламною рішучістю, він зірвав з царем Росії, Петром, та з'єднався із шведським королем Карлом XII в зусильному намаганні запевнити незалежність України.

Історія України є величньою історією абсолютної відданости ідеалам. Це історія, яка заставляє нас потвердити знову нашу рішучість всіми нашими зусиллями продовжувати нашу боротьбу за волю світу. Бо це саме наша країна і ми, громадяни З'єдинених Держав, мусимо спромогтись на найбільше зусилля та перебрати на свої плечі найбільшу частину цієї відповідальности.

Це не легке завдання, але до такого завдання ми народились. Ми прибули до Америки з усіх частин світу. Ми прийшли з України, з Німеччини, з Англії, Польщі, Швеції, Франції, Італії, Еспанії, Греції, з Туреччини. Назви можна б продожувати з кожної частини земного глобу. Ми прийшли до Америки з єдиною метою: знайти нагоду в країні волі.

Ми виростили народ незламної волі

Працюючи разом, ми розбагатіли і, що найважливіше, ми виростили нарід незламної волі. Сьогодні світ повинен відчути силу та зрозуміти могутність цієї волі, бо сьогодні ця воля виставлена на пробу, як ніколи раніше. Ніколи бо раніше в нашій історії ми не мали проти себе такого безкомпромісового ворога, як маємо сьогодні. Це є та сама великодержава, що опанувала вашу батьківщину та плянує захопити кожну країну в світі.

Цей ворог не знає законів. Історія совєтської Росії є щоденником ганьби. Проповідуючи особисту свободу, вони вбили мільйони, щоб досягнути абсолютну владу, що є їхньою ціллю. Для нашого способу думання, це є фальшива влада, бо збудована на страху і репресіях, але тим не менше це є влада безмежної пропорції. Її збільшує повне нехтування моральности та міжнародних зобов'язань. Вправно і підступно спотворюючи правду, комуністична пропаґандивна машина безперервно проповідує мир і волю, як нібито ціль совєтсько-китайського бльоку. В намаганні вдихнути життя в марксо-ленінську доктрину завоювання світу, вони перекручують, підводять, брешуть.

Починаючи від жовтневої революції 1917-го року, комуністи вперто змагають до своєї мети — запанування над світом. Погрозами, тером, підступом і розбоєм вони вже зібрали в свою орбіту замітну кількість націй. Вони віддавна здають собі справу з того, що ланка свободи має свої слабі звена, і саме їх комуністи найсильніше використовують. Підриванням господарства, саботажами технологічного поступу та підкопуванням політичного розвитку вони зуміли досягнути багато із своїх цілей.

Постійне поготівля проти аґресії

Нашим святим завданням, як найсильнішого фактора у вільному світі, мусить бути постійне поготівля проти дальшої аґресії того типу. Згідно з її політикою тотальної влади, Росія, разом з її сателітами, використовує кожний можливий засіб, щоб встановити свою фізичну перевагу. Як тоталітарні режими, ки-

(Продовження на стор. 2)

Деякі з керівників і артистів недільного „Гомону України" в Карнеґі Голл в Ню Йорку

Ольга Дмитрів

Іван Задорожний

Марія Лисогір

Степан Крижанівський

Осип Стецура

Іван О. Фліс

Стела Захарчук

Павло Слободян

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗНОВУ МАРИВО ВІЙНИ ЗА БЕРЛІН

З погіршенням ситуації на Женевській конференції, коли почала зникати надія на можливість мирного порозуміння з Москвою щодо загарантування західньому Берлінові його дальшої приналежности до вільного світу, автоматично почала відновлюватись давня небезпека, що Берлін може стати новим Сараєвом. Як убивство австрійського наступника престолу Франца Фердинанда у малому боснійському містечку стало камінчиком, що зрушив лявіну першої світової війни, так само заходи Москви, щоб підкорити собі Західній Берлін, можуть легко розпутати третю світову війну.

Цю небезпеку почали розглядати так звані плянувальні групи, що існують в Парижі, Бонні і Вашингтоні. Вони — за повідомленням преси — вернулись тепер до своїх плянів, що їх намічували зараз після того, як Нікіта Хрущов проголосив 27 жовтня минулого року свою ноту в справі західнього Берліну, поставивши в ній ультимативний термін до 27 травня ц. р. Відомо, що 11 травня ц. р. почалась в Женеві конференція міністрів закордонних справ, скликана спеціяльно для справи Німеччини і Берліну, і тому праця цих плянувальних груп, що складаються з високих військових старшин Америки, Англії, Франції і — в Бонні — Західньої Німеччини, — стала ніби неактуальна. Коли ж Хрущов заявив недавно в Москві, що Совєти рішуче відкидають затвердження надалі — кажучи їх термінологією — „окупаційного режиму" в західньому Берліні, а Громико в Женеві як єдину „поступку" предложив „новий" плян, який насправді тільки на один рік продовжує теперішній статус західнього Берліну, відновилась небезпека замаху збоку комуністів на свобідну комунікацію між Берліном і Заходом. Згадані плянувальні комісії займались — і тепер знову займаються — виготовленням в усіх подробицях пляну діяння на всі можливості. Їх завданням є передбачити всякі можливі несподіванки, що ними комуністи можуть заскочити західніх альянтів, та відразу визначити власну дію у кожному такому випадку.

Маючи на увазі прецеденс з бльокадою Берліну з 1948 року, Захід рахується з тим, що східньо-німецькі комуністи, діставши від Совєтів формальну передачу „суверенних" прав над шляхами комунікації, спершу систематичними шиканами, а згодом явно, внеможливлять доставу до західнього Берліну харчів та всіх продуктів і матеріялів, потрібних для щоденного вжитку 2 і пів-мільйонового населення міста та його промислу. Західні плянувальні комісії на такий випадок проєктують спершу поновлення „летунського ліфту", себто масової достави до Берліну товарів вантажними літаками. Якщо совєтські чи східньо-німецькі літаки протиставилися б таким мирним і неозброєним транспортам, то це був би явний ворожий акт, який змобілізував би проти них світову опінію та виправдував військову охорону транспортів. Стрілянина між літаками могла б стати початком ширшого збройного конфлікту.

Ще більша можливість зудару виринає при переламлюванні можливої бльокади наземним шляхом. Плянується висилку спершу пробної валки вантажних авт на автостраді з Гельмштедту до Берліну, з дорученням відсувати поставлені там комуністами застави. Якщо комуністи обскочили б таку колону й унеможливили їй виконати її місію, тоді плянується вислати вже сильне ударне танкове з'єднання для проламання бльокади і прочищення шляху. Не виключається, що Совєти не протиділи б такій акції, бо їх протидія означала б вибух війни. В цьому останньому випадку західні альянти здають собі справу, що на совєтську атаку проти західнього танкового з'єднання треба відповісти негайним могутнім протиударом, включно з ужиттям атомової зброї. Це остаточне зло, що його Захід хоче оминути, але яке може накинутись проти волі альянтів. Наскільки поважно Захід рахується з можливістю такої воєнної загрози, вказує на це подана часописами вістка, що всі деталі плянувальних груп підлягають контролі, виправлюванню й узгідненню безпосередньо генерала Лоріса Норстеда, який є головним командантом збройних сил Північно-Атлантійського бльоку та водночас збройних сил ЗДА в Европі.

Очевидно, що це справа не тільки військовиків, але й політиків. Бо про дії, які безпосередньо впливають на мир чи війну, рішають уряди держав. На останній своїй пресовій конференції Айзенгавер заповів свою зустріч із президентом Франції ген. де Голем. Зараз через день появилась вістка, що відбудеться „західня конференція на вершинах", з участю през. Айзенгавера, англійського прем'єра Мекміллена і ген. де Голя. Нема сумніву, що на такій конференції менше буде мови про маленькі американсько-французькі дисонанси, а більше про спільний фронт в обличчі загрози нової великої війни. Це ситуація, в яку Москва вманеврувала світ своєю агресивністю.

КРИТИЧНИЙ ДЕНЬ: 30-го ЧЕРВНЯ

Точно опівночі 30-го червня ц. р. вигасає умова соток тисяч робітників сталеварної індустрії у ЗДА із їхніми контрагентами — дванадцяти компаніями, власниками сталевої індустрії у цій країні. Від кількох тижнів в готелі Рузвелта в Ню Йорку ведуться безплідні розмови про новий контракт поміж обидвома сторонами. Усе американське суспільство з великою увагою слідкує за пресовими повідомленнями про хід і результати пертрактацій, і майже з кожним днем маліють шанси на полагоду цього небезпечного конфлікту двох світів: зорганізованої праці та власників найважливішої для ЗДА індустрії, заліза й сталі. Тимчасом, з невблаганим темпом, день за днем щораз ближче надходить хвилююча північ 30-го червня, в якій готові на довший час погаснути димарі в цілому ряді стейтів, а консеквентно за ними — пів мільйона робітників основної сталевої індустрії та більш, як пів мільйона робітництва, тісно пов'язаних з тією галуззю важкої індустрії — опиниться без праці.

Покищо, заки виб'є ця драматична „дванадцята година", на м'яких фотелях готелю Рузвелта в довших, або коротших інтервалах часу — засідають представники обидвох сторін. Юнію сталеварників репрезентує тактовний і вповні свідомий свого становища її президент, Дейвид Мекдоналд ,а власників дванадцяти найбільших компаній заліза й сталі репрезентує теж висококваліфікована особа, Конрад Купер. Час до часу запрошують ці „два світи" на пресову конференцію — спрагнених найновіших вісток — репортерів ,радіових і телевізійних справоздавців, і тоді на п'ятнадцятому поверсі цього люксусового готелю в Ню Йорку настає такий гамір і стиск, така „боротьба" за кращі місця робітників преси, що готелева служба не годна собі дати ради з тією хмарою „інтрузів". Приходиться деколи кликати поліцію, щоб ввести сякий-такий лад і спокій на коридорах...

Всупереч старій американській практиці, інформують з дозою горечі численні репортери, ці важливі пресконференції відбуваються досить рідко, також обидві „воюючі" сторони абсолютно замало говорять та вияснюють американському загалові про хід нарад, а готові для преси друковані на міміографі матеріяли, які появляються під час таких конференцій для преси, безбарвні і скупі змістом. Ця дивна закаптуреність слова обидвох лідерів, представників світу праці й капіталу, інколи обурює до живого журналістів. Нещодавно звітовик юнійного робітничого журналу заявив публічно у пресі, що „ці люди на п'ятнадцятому поверсі готелю Рузвелта просто — закривають правду перед своїм промадянством"! Деякі американські газети пояснюють цей дивний факт тим, що обидві сторони не хочуть „прати білизну" на публічному місці, значить перед оком і вухом 175 мільйонів навелення у ЗДА. І це, подає один поважний часопис, проти волі самого Президента країни ,який кількома наворотами підкреслював серйозність та далекойдучі наслідки — успіху, або невдачі згаданих нарад у Ню Йорку.

Які будуть висліди тієї „черепашиної" щодо темпа нарад конференції, не треба буде ждати до останньої хвилини, до ночі 30-го червня ц. р. Це з тої простої причини, що вже в дні 27 ц. м. покажуться публіці симптоми евентуальної кризи. На випадок дальших неуспіхів, вже в цьому дні 27 червня — власники сталеварень дадуть приказ робітництву — погашувати розтоплені до грані сталеві печі, гарячі домни. Треба трьох днів часу на те, щоб забезпечити розпалені до „пекельної температури" печі, випорожнити їх із вогненно-плинної сталі, засипати їх холодним коксом — і запечатати до того благословенного дня, коли знову візьме три дні часу, після закінчення страйку, щоб пустити продукцію повною ходою.

Як дальше звітують кореспонденти, характеристичним для перебігу цих нарад є — кількість тих, що „торгуються" поміж собою по обидвох сторонах. В першому тижні нарад число репрезентантів одних і других було дуже велике, понад 160 осіб-делегатів брало участь у вступних „торгах". Вже наступного тижня число зменшилося до кільканадцяти осіб, а в третьому й дальших тижнях нарад — лише почотири особи з кожної сторони остало на „полі бою". Ці, що остали, це найкращі знавці свого діла.

Які вихідні позиції, які заниди й аргументи обидвох сторін? Президент Юнії Сталеварників, Мекдоналд є тої думки, що управа й власники сталеварень хочуть „зламати" його силу, а тим самим поставити на коліна все робітництво, об'єднане в цій юнії. Ставка „капіталу", каже Мекдоналд така висока й далекойдуча, що для її осягнення „капітал" не завагається навіть перед довгим страйком в цій головній ділянці індустрії. Друга сторона, стверджують обсерватори — оправдуючи себе, всю вину скидає на робітництво, мовляв, заробітна плата сталеварників найвища за всі інші галузі американської продукції... При чому, подають деякі, — „світ капіталу" вживає всіх заходів, щоб послабити одностайність дії юнійних сталеварників, підсилюючи ті особи й кола поміж юнійними „ребеліянтами", які не годяться з політикою свого „боса", Мекдоналда. А число тих інакодумаючих — немале, кажуть втаємничені; і тут саме — найслабше місце в бойовій лінії Мекдоналда. З тих причин також і „бос" сталеварників не дуже то радий бачити себе щоденно в окруженні репортерів...

До евентуального вибуху страйку ,а потому до дня його закінчення — рішальним фактором буде публічна опінія. Наслідки недавньої рецесії, також побоювання перед інфляцією та справжньою депресією — примусять обидві сторони до заключення справедливого контракту для одних і других. Довгий страйк в цій галузі американського життя може легко послабити оборонний потенціял ЗДА, отже й з цього боку піде натиск, щоб обидві сторони скоро договорилися.

К. Т.

ПРОМОВА МІН. МИХАЙЛА СТАРА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Згадуючи великі діла Мазепи і Хмельницького

Сьогодні, згадуючи великі діла Мазепи і Богдана Хмельницького, усвідомімо собі, що Україна має багато що дати цьому новому світові, та що її вклад буде даний зусиллям її синів і дочок у З'єдинених Державах і в Канаді.

Українці в Америці — а під цим я розумію Канаду і З'єдинені Держави — становлять вітальну і динамічну частину нашого господарського, культурного і політичного життя. Вони грають велику ролю, як адвокати, лікарі, священики, а принагідно навіть як політики. Виконуючи ту свою ролю, вони здійснюють ті принципи волі і демократії, які становлять частину української традиції від понад тисячі років. Скільки бо років веде наш нарід в самій Україні мужню і невмірушу боротьбу за волю. Ця боротьба все ще продовжується. Ми в Америці знаємо вартість волі і ми знаємо, що нам робити, щоб її зберегти. Я думаю, що це саме є тим великим вкладом, що українці можуть дати — зберегти при житті віру у волю, зберегти при житті переконання, що воля є ціллю, без якої даремне було б усе інше.

В Україні продовжується боротьба за те, щоб знову запалити дорогоцінне світло волі. А ця полумінь буде горіти ясно на вільній землі Америки і Канади.

Нічого тривкого не можна збудувати на рабстві

Промовляючи до цього чудового зібрання сьогодні, моя думка вертається до часів з-перед 50 років на простори західньої Канади — в Манітобі і Саскачевані — коли то майже кожним поїздом, який надходив, приїздили нові поселенці з України. Вони, з клунками і залишені на плятформі поїзду в цих великих, вітряних просторах. Аж поїзд вирушив в напрямі заходячого сонця. І тоді вони ставали в тіні великих збірників збіжжя, дивуючись, що може принести їм майбутнє. А це майбутнє було велике. Для них і для Канади. Сьогодні їхні діти є лікарями, виконними, міністрами у федеральному і провінційних урядах. Це є демократія в дії. Це є ознакою вільного суспільства, де одиноким пашпортом до поступу є заслуга і совісне зусилля. Це є суспільність, яку ми маємо в Канаді. Це є суспільність, яку ви маєте в З'єдинених Державах. В тих справах ми є одне. В нашій любові волі. В нашій готовості боротись і згинути за волю. В нашому переконанні, що воля є тим первнем, що робить різницю між вартісним життям і живою смертю. Але я твердю, що ніхто не зможе збудувати тривкої будівлі на рабстві. Це доказала історія. Пригадуються слова Лінкольна, що нація не може жити напів вільна і напів поневолена. До цього я додав би, що і світ не може вдержатись напів поневолений і напів вільний. Америка означає волю. А коли я говорю про Америку, я маю на думці Канаду і З'єдинені Держави, бо це поняття відноситься до обидвох наших країн. Мені здається, що таке зібрання, як це, підкреслює цілі й ідеали обидвох наших країн. Між зібраними в цій залі є люди з Канади, як і багато зі З'єдинених Держав. Факт, що ми можемо так зійтися, хоч і з різних країн, є дальшою ознакою основних подібностей, які нас єднають. Це більше, ніж тільки географічна єдність. Це є єдність минулого, єдність спільних ідеалів, єдність спільної надії і єдність мети, щоб зберегти для наших дітей ті вартості, що додали величі нашій суспільності. Я сказав би, що ця єдність Канади і З'єдинених Держав в багатьох відношеннях ніколи не була тісніша, як тепер.

Деякі справи завжди треба підкреслювати. Одною з них є те, що Канада мусить залишатись господинею на її власному господарстві. Я не думаю, що в тому відношенні є будь-які сумніви. Це прийняли і з цим погодились З'єдинені Держави. Недавно в Ленсінг і Мішіґен прем'єр Канади достойний Джан Г. Діфенбейкер говорив про „зрозуміння і взаємну поблажливість, так конечні для збереження співпраці." Це зрозуміння з певністю продемонстровується сьогодні. В ділянці спільної оборони, в ділянці господарських відносин, в ділянці культурних зв'язків є дуже інтимне і тонке взаємовідношення між нашими двома країнами. Я думаю, що всі ми повинні старатись зрозуміти і всі ми повинні завзято працювати, щоб це взаємовідношення зберегти.

Дружба і спільнота ідей і цілей

Між народами Канади і З'єдинених Держав є щирий дух приязні. Торгівля через наші кордони є широка і відбувається без перешкоди. Немає багато канадійських родин, які не мали б рідних чи приятелів в З'єдинених Державах...

І я знов повертаюсь до спільноти наших цілей, наших спільних ідеалів волі і нашої взаємної рішучости, що ця воля не сміє зникнути. Стверджую, що ці взаємини, якщо буде збережене відчуття пропорції, вийдуть на користь обидвом нашим країнам. Усім нам відомо, що Канада в останніх кількох роках втішалась феноменальним ростом. Вона обдарована природними ресурсами, які не мають собі рівних в сьогоднішньому світі. Вона має впродовж зимових місяців гострий і трудний клімат, але з відкриттям Нортленду цей клімат підкорено модерним методам і машинам. Рівночасно наша країна стратегічно положена між З'єдиненими Державами і Росією на трансполярному шляху, бувши найближчим сусідом обидвох. Ще також згадаю, що в більшій частині Канади наш життєвий стандарт можна з користю порівняти з життєвим стандартом З'єдинених Держав. Коли ви візьмете до уваги, що ми є малою країною, положеною на порозі величезного сусіда, та що мимо того ми потрапили зберегти незалежність в нашому політичному і комерціяльному діянні, то я думаю, що це є надзвичайним успіхом. І коли ж в тому самому часі ми потрапили зберегти найбільш знамениті взаємини, то це є ще більшим успіхом. Це говорить також дуже похвально про відчуття чесної гри і зрозуміння збоку нашого великого сусіда. Я думаю, що більшість канадійців здають собі справу, що З'єдинені Держави є добрим сусідом, а більшість американців, сподіваюсь, уважають, що Канада є добрим сусідом.

Думаю, що від збереження цих добрих взаємин залежатиме доля Канади і Америки в майбутніх роках.

ПРОМОВА ДЮЇ ШОРТА

(Продовження зі стор. 1-ої)

кайсько-совєтський бльок країн може визначувати цілі своєї продукції без уваги на права ,волю і потреби людей. Тим самим, вони можуть з величезною силою здійснювати скалю своєї економії і продукції могутніми етапами. Нарід не хоче, але він змушений знижувати свою життьову стопу, щоб швидко досягати певні специфічні цілі.

Також і в ділянці навчання Росія встановляє цілі та накидує дисципліни в той сам спосіб. В навчальних заходах, що дають абсолютне першенство спосібнішим студентам і нехтують менш спосібними, росіяни потрапили завершити навчання тих „суперстудентів" в далеко коротшому періоді шкільного часу, ніж на це дозволяє наша виховна система. Щобільше, спосібніші діти, не маючи іншого вибору, мусять віддаватись таким ділянкам науки, в яких вони можуть бути найпродуктивніші для Росії. В той спосіб витворилась сьогодні така ситуація, що росіяни випускають приблизно на одну третю частину більше науковців, ніж їх випускають З'єдинені Держави. Проте, я глибоко переконаний, що в кінцевому результаті вільна наука затріюмфує над примусовою.

Так само у військовому розвитку Росія замітно поступила вперед. Її армія від закінчення другої світової війни дістала цілком нове вивінування та має в своєму посіданні найновішу і найбільш підроблену зброю. Вона є сьогодні найбільшою збройною силою, яку знає світ у мирному часі.

Совєтська фльота має 500 готових до акції підводних човнів. Для порівняння згадати б, що найбільша кількість операційних підводних човнів, що їх мали німці під час другої світової війни, виносила 125. Треба припускати, що деякі з цих підводних човнів можуть підкрастися до наших берегів та заатакувати наші міста ракетами. Ця сила російських підводних човнів є, мабуть, найсерйознішою загрозою для нашого існування.

Вільний світ спинював Росію в минулому і спинить в майбутньому

Розвиток, що його досягнула Росія в ділянці ракет, усім нам добре відомий. В цій ділянці вона зробила могутній прогрес. В її намаганнях стати тотальною потугою, Росії пощастило скріпити малощо не кожний бік свого державного і міжнародного стану.

Проте, не зважаючи на замітність цієї розбудови могутности, я можу сміло твердити, що вільний світ є цілком в стані з нею змірятись і її зустріти. Я не наводив безпосередніх порівнянь, бо вирвані з контексту вони не мали б значення. Проте, я впевнений, що могутність вільного світу спинювала в минулому російські амбіції, і спинить їх в майбутньому. Добре сказав Герберт Гувер:

„Ми можемо респектувати досягнення російських техніків. Але ми не повинні забувати, що це від нас вони дістали телеграф, телефон, електричну лямпу, радіо, літак та атомову і нуклеарну бомбу. Керовані ракети вони здобули від переможених німців. Методу обробки металу і радар вони мають від нас і від англійців. Їхні пластики, їхні антибіотики, їхні знечулювачі болю вони мають від нас, від німців, від англійців і французів...".

Але моя впевненість, що війни не буде в найближчій будучності є дещо більше, як тільки уявною перемогою. Ця наша країна не була створена до того, щоб будь-коли бути в дефензивному положенні. Наша спадщина заповідає повне жниво волі, заповідає життя без напасти, сумнівів і страху ,але збагачене миром і надією. Жити інакше означало б — в ширших розмірах — знеславлювати пам'ять тих піонерів, що розвинули цю країну. Ідеал волі може і мусить стати дійсністю. Але це не може статись так довго, доки совєтський бос Нікіта Хрущов може казати нам: „я вас погребаю". Я завжди вважав, що нація, піддержувана фабрикою брехні і атеїстичних принципів є країною засудженою на смерть ще заки вона зачалась. Доказом того, що Росія використала цю фабрику для свого заснування, є 42 роки історії масакри і нездійснених обіцянок.

Не можемо дозволити собі на люксус непоінформованости і неактивности

Тепер ми вже відчуваємо все більше і більше щілин в російському панцері. Мадярщина, Тибет, червоний Китай, всі вони зазнали відкритого повстання впродовж минулих п'ятьох років. До Берліну напливає майже безперервна струя втікачів, що шукають азилю в західній зоні. Тим то, навіть за залізною заслоною проявляється наша власна політична філософія, базована на справедливості, волі, інтегральности і честі.

Та це тільки початок. Остаточно, щілини можна заткати. І тому ми мусимо використати всі можливі методи для забезпечення, щоб ці щілини поширювались і остаточно зламали хребет російській контролі.

Це є праця для кожного з нас. Ми вже довше не можемо дозволяти собі на люксус непоінформованости і неактивности. Ми, як нація і як світ, мусимо працювати спільно для захорони проти поширенням совєтського комунізму. Ми мусимо забезпечити, щоб уже ніколи ані одне вільне життя не попало в того роду рабство.

Так то, збільшуючи нашу оборону, ми мусимо загострити нашу офензиву. Наша інформаційна програма мусить бути збільшена і її база мусить бути поширена. Волю ми мусимо перетворити у філософію енергії і вітальности, а не тільки загального погодження.

Світ, що матиме в своїй основі волю і свободу

Я вважаю, що виконуючи це все, ми можемо довести до

(Закінчення на стор. 4-ій)

С. Риндик

БАРОН

(4)

Тут я вже не витримав:

— Схаменися, недолюдку! Як тобі той язик повертається казати таке? Це ж переходить усяку міру. Положення і без того безмежно дурне, а ти ще глузуєш. Прошу трактувати речі поважно й серйозно.

— Маєш насамперед піти до директора і сказати йому всю правду. І нічого не крутити. Бо це смішно. Скажеш, що був гріх.

— Ніякого гріха не було! — закричав я.

— Скажеш, що був гріх. І, на жаль, з природніми наслідками. Покажеш телеграму. І то відразу. Перед таким фактом він нічого не зможе зробити. Найбільше, що може статись, то вижене тебе з хати. І по правді. На другий раз будеш знати ,як зводити невинних дівчаток. Отака ваша цивілізація! От якраз така.

До самого ранку я не спав. Сто разів передумував усе і сто разів приходив до інших висновків. І всі вони були ні до чого. Тільки один висновок був ясний: мене зустріла напасть на гладкій дорозі. Той, хто перший сказав ці слова, безперечно був у такій самій ситуації. Але це відкриття мені не помагало нічим. І що робити, я таки не придумав. Одно було ясне: від директорівни мушу відмовитись. Жартувати з директором не мало жадного сенсу. А крім того, сказати по правді, по Божому, особливого жалю розлучитися з його донечкою я таки не мав. Телеграма, дармащо була така лиховісна, знову викликала в моїй уяві солодкі картини недавньо-минулого і вимріяного майбутнього, повного скаженої поезії! Знову перед моїми очима засміялося чарівне личко і заграли прелукаві очі. Ох, ті дівчата! Ті дівчата... Все їм можна простити!

Кінець кінцем (подумав я собі) може воно й ліпше. Може воно й добре, що так сталося. Дівчина в моїх руках! Тепер уже я пан, а не вона. І не я маю просити її руки і серця, а вона мене. І мусить бути послушна, покірна, мов ягничка і годити мені, як боляччі. Це ж ідеал багатьох чоловіків. А я ще думаю! Такий чудак.

Отже, їхати? Покрити чужі гріхи?

Треба подумати... Але з директорівною в кожнім разі мушу скінчити. Як би там не було.

Другого дня, відбувши лекції, я зголосився до директора. Був нервовий до скаженини. Директор прийняв мене в своєму кабінеті.

— Що добренького, пане колеґо?

Добра усмішка на обличчі директора обеззброїла мене цілком. Я побачив, що не зможу сказати йому страшної правди, і почав інтенсивно думати, що б таке йому сказати. І ні з того, ні з цього почав плести йому про свою любов до його дочки. Сказав, що безумно кохаю його дочку, що не можу собі ані уявити, як би я міг без неї жити в світі. Мені соромно тепер повторювати це і я щиро дивуюся, як я міг бути таким лукавим. Як міг сказати, що той день, коли його дочка дала згоду стати мені за дружину, був найщасливішим днем мого життя? Старому аж сльози виступили з очей. І він мені сказав, що сам дуже щасливий, що буде мати такого порядного зятя, як я, і що я ніколи не буду жалувати, що беру собі його дочку. Це, мовляв, порядна і господарна дитина, і він із свого боку в усім нам поможе...

— Але мусите, — каже, — трохи почекати. Я б не мав нічого проти, якби ваш шлюб уже сьогодні відбувся. Тільки жінки... Знаєте, жінки мають свої рахунки. І треба піти їм назустріч. Такий важний акт.

Я впав у розпуку. Ну, як після такого нещасливого вступу перейти до відкриття жорстокої правди? Але перейти треба було, і я почав щось мимрити. Це побачив старий.

— Хочете щось сказати? Говоріть сміливо. Будьте зо мною щирі. Ми з вами завсіди договоримось. Я своєї дочки не скривджу. Вже на стільки мене вистачить.

— Але, пане директоре! Що ви? Мені і в голову не приходить щось таке.

— А що маєте на серці?

— Сталося велике нещастя...

— Нещастя? А що таке? — перестрашився директор.

— Я дістав цієї ночі жахливу телеграму.

— Яку? Звідки?

— З лічниці.

— Хтось із ваших захорував?

— Гірше...

— Невже помер?

— Гірше.

Директор розкрив рота.

— Жахлива річ! — сказав я, — вона перевернула догори корінем усі мої пляни.

— Але що сталося?

— Народилася дитина.

— Не розумію.

— Я сам не розумію. Але мене повідомили, що я став батьком, — і я дрижачою рукою витягнув із кишені телеграму. Хотів подати директорові, але він відхилив її рукою. Обличчя його налилось кров'ю.

— Це значить батьком нешлюбної дитини?

— Так. Нешлюбної...

Директор відкинувся на спинку крісль. Запанувала тиша...

— А чому ж ви це затаїли? — спитав через якусь хвилю.

— Я нічого не затаював. Я щойно сьогодні дістав телеграму про це.

— А до сьогодні ви не знали, що у вас буде дитина?

— Не знав.

— Дивно...

— Говорю, як на сповіді, пане директоре.

— Дуже дивно. Чоловік живе з жінкою щонайменше дев'ять місяців і не знає, що з того може бути. Нарешті жінка мусіла була сказати вам, що сподівається дитина. Я не допускаю, що це була якась дівчина, наївна, недосвідчена. Думаю, що аж на таке ви б не відважились. Ви, виховник молоді!

— Вона мені нічого не казала.

— Не казала?

— Не казала. Я можу дати на це слово чести.

— Лишіть ту честь. Ліпше про неї не говорити. Я звик вірити людям і без того, бо завсіди вважав і вважаю за свій обов'язок вірити людині. Я педагог, а не поліцай. Але коли мене примушують вірити в неможливі речі, то вибачте, помимо свого бажання, я цього не можу зробити. І дуже дивуюся, що при таких обставинах ви наважились сватитись до моєї дочки. Мусить же бути якийсь „модус ін ребус", пане колеґо! Очевидна річ, що після цього не може бути ані мови про ваше одружіння з моєю дочкою. А крім того, з цього випливають ще певні висновки. Раджу вам подать прохання про перевід вас до іншої школи. До цієї гімназії не годиться більше ходити. Ви розумієте, чому.

На цьому скінчилася моя розмова з директором. Він устав, і я відклонився і вийшов.

Ще того самого дня я поїхав до М. на побачення з коханою і з новонародженою „донечкою". Аорист Другий зо мною. У вагоні нашого поїзду ми застали начальника місцевої поліції. Був бадьорий і веселий і з радістю привітався зо мною, хоч ми були знайомі тільки офіційно. Здається, був під чаркою.

— Їду до М.! — сказав надхнено. — А спитайтесь чого?

...

Д-р Степан Ріпецький

У 40-РІЧЧЯ ОДНОЇ ТРАҐЕДІЇ

Травень і червень 1919 року — це місяці великої історичної трагедії українського народу на його Західніх Землях. В моменті, коли збройні сили об'єднаної Української Народної Республіки серед найбільших недостач змагалися на сході в нерівній боротьбі із переважаючими силами московських большевиків та ставили завзятий опір їхнім плянам продертись на Мадярщину, Польщу і далі в Европу — в тім якраз моменті напала на західні кордони України, на Галичину і Волинь, польська армія. При надзвичайній і матеріяльній допомозі західніх держав, одержавши від них не тільки багатий воєнний матеріял, але навіть військо, армію Галлера, виряджену і вишколену французами, Польща напала на українську землю, зірвавши в Парижі мирові переговори в моменті, коли українська делеґація погодилася на проєкт перемир'я запропонований міжаліянтською комісією.

Брутальну агресію на українські землі виправдував в Парижі Пілсудський видумкою, що мовляв, українці перші почали офензиву, а Падеревський твердив, що поляки побили большевиків на галицькій території та знайшли там не армію, а розбійницькі банди. Достойна і чесна оборона українськими делеґатами наших людських і національних прав перед форумом Найвищої Ради — не переконувала антантських дипломатів. Коли Сидоренко, Лозинський і Вітовський покликувалися на засади національної справедливости, проголошені від імени антанти президентом Вилсоном, то був це якраз американський представник Лорд, який гаряче заперечував наші права на самоозначення на західньо-українських землях. Долею народів почали керувати не засади справедливости, а грубий егоїзм, брутальна фізична сила та диктат переможців.

Серед такої атмосфери, яку витворили тодішні будівничі повоєнної Европи, переважаючі сили польської армії кинулися на українські землі з гаслом „горе переможеним!" Не тільки українська армія, але кожний безборонний українець, який противився пануванню, став в очах польських агресорів „бунтівником і бандитом". Почалися розстріли української інтеліґенції і селян без суду, десятки тисяч арештованих заповнили тюрми і концентраційні табори щойно відновленої Польщі — Домбє, Пикуличі, Бриґідки, Бугшопи в Берестю Литовськім стали масовими могилами замучених та померлих від пошестей. І за що? За те, що хотіли жити вільними людьми у вільнім світі. Молода польська держава почала перші місяці свого існування масовими вбивствами і терором. Мабуть рацію мав Черчіль, коли сказав, що поляки були „злиденними і ганебними під час тріюмфу".

Якраз в тому тижні, що почався 8-го червня, минуло 40 років від моменту одної із численних кривавих подій, коли під час тріюмфального походу польських військ в червні 1919 р. поляки розстріляли без суду групу визначних українських громадян в карпатських лісах між Перегінськом і Солотвиною. Їх зловлено як безборонних втікачів та замордовано на приказ військової команди. Були це:

Михайло Мартинець державний секретар земельних справ ЗОУНР

1) Радник двору, інженер Михайло Мартинець, народжений 1859 в Солотвині, в міщанській родині. Гімназійну науку скінчив в Станиславові, а університетські студії у Відні на агрономічно - лісовім відділі, де був активним членом студ. товариства „Січ". Після одержання інженерського диплому, присвятив усе життя фаховій праці, т. зв. реґуляції і відбудові гірських потоків. З рамени віденського міністерства став в 1900 шефом відділу для відбудови гірських потоків на всю Галичину з осідком в Самборі. Об'їжджав гірські терени загрожені під час повеней, та з успіхом працював над забезпеченням гірського населення від стихійних нещасть. За свої особливі заслуги був іменований радником двору. Під час установлення української влади в Галичині був іменований державним секретарем земельних справ ЗОУНР в Станиславові. Був незвичайно характерною людиною, щирим патріотом та зразковим громадянином.

Всеволод Ріпецький в студентські роки

2) Д-р Всеволод Ріпецький, народжений в 1885 р. в Самборі, син священика. Гімназійну науку скінчив в Самборі, а право у львівському університеті. Був діяльний в середньошкільних тайних кружках. Брав активну участь у студентському життю, громадській і політичній праці, зокрема у боротьбі за виборчу реформу при перших парляментарних виборах у 1907 році. Як кандидат адвокатури в Самборі, був визначним правником. Був членом української соціял - демократичної партії. Після листопадового перевороту став Повітовим Комісарем ЗОУНР в Турці над Стриєм.

3) Проф. Іван Сілецький, народжений в селі Поляна, коло Дуклі, на Лемківщині, де його батько був парохом. Гімназію скінчив в Яслі, а філософічний факультет в Кракові. Був професором учительського семінара в Самборі від 1895 аж до 1919 року. Був знаменитим педагогом та зразковим виховником молоді.

4) Степан Сілецький, син проф. Івана, народжений в Самборі 1895 року. Гімназійну науку покінчив в Самборі та був на останньому році медицини у львівському університеті. Був діяльний в студенському життю.

5) Д-р Василь Падох, зять проф. І Сілецького родом із Лемківщини, кінчив правничі у Львові. Був кандидатом адвокатури в Самборі. Брав визначну участь в громадськім і політичнім життю.

Про трагічну смерть згаданих громадян довідуємося із збережених протоколів точний текст яких — друкуємо:

„Протокол, списаний 11-го липня 1933 р. в селі Прислоп-Луква, пов. Надвірна, пошта Перегінсько з о. кан. Іваном Тишбиром, місцевим парохом, в справі розстрілу міністра Української Галицької Держави, інж. Мартинця і тов.

Отець кан. Тишбир подає, що по відвороті українських військ 1919 р. польська приграничніа військова влада арештувала в Солотвині шістьох українських урядників і старшин, а то міністра земельних справ, інж. радника двору Михайла Мартинця, професора учительської семінарії в Самборі, Івана Сілецького, його сина студента медицини Степана Сілецького і його зятя д-ра Василя Падоха, д-ра Всеволода Ріпецького. повітового комісаря в Турці і скарбового урядника Утриска.

8-го червня 1919 р., о год. 6-ій рано три озброєні польські жовніри (один підстаршина і два рядовики) привезли до села на возі двох людей, а то інж. Мартинця і проф. Сілецького, — вивезли їх за село коло лісничівки, завівши в ліс постріляли обох кулями думдум, бо бої голови були майже розізвані.

9-го червня 1919 р. привезено других, а то молодого Сілецького і д-ра Падоха, і замордовано їх в лісі коло села Сливки.

10-го червня 1919 р. привезено послідніх двох, а то д-ра Ріпецького і Утриска. Утриско на місці екзекуції (в лісі між корчами) втік, а д-ра Ріпецького розстріляли. Тіла розстріляних лишили на місцях розстрілу в лісі.

12-го червня 1919 р. о. Іван Тишбир поховав на кладовищі в селі Прислупі зовсім нагих (в сорочках), бо поліція приказала грабарові Василеві Яремчукові убраня убитих поздіймати, випрати і привезти на постерунок в Небилові. До одної ями вклали інж. Мартинця, проф. Сілецького і д-ра Ріпецького. (Д-р Падох і С. Сілецький були поховані окремо в Сливках). Після виконання екзекуції приїхав польський старшина Подвисоцький, який наказав виконання тих екзекуцій, та випитував, хто і де поховав розстріляних.

В 1921-22 р. кревняк Сілецьких — Вєржховський ексгумував обох Сілецьких і Падоха і перевіз на цвинтар в Самборі. На кладовищі в Прислопі залишилися Мартинець і Ріпецький .

Дати похорону подані на стор. 18-ій метрики усопших села Прислуп, том III. Підписи: о. Іван Тишбир вр. інж. Юліян Купчинський вр., Володимир Мартинець вр., як свідки".

„Продовження протоколу в селі Ясень, п. Перегінсько. 12 липня 1933 р. Всч. о. Макаревич Осип, ясінський парох, зізнав слідуюче: В критичному часі 1919 р. стояв на кватирі о. Макаревича — полк. польської армії Тарвід. В першій половині 1919 р. чув підписаний, будучи присутнім в кімнаті полк. Тарвіда, слідуючу телефонічну розмову між полк. Тарвідом і поручником Подвисоцьким, стаціонованим в Солотвині: „Ти не знаєш, що з ними зробити, — скінчити і квіта!" В слідуючий день після цієї розмови розстріляно вище поданих громадян. о. Макаревич, вр. свідки: о. Іван Тишбир, вр., інж. Ю. Купчинський вр. ".

Хай цей історичний спогад з-перед 40 років збереже в пам'яті грядучих поколінь світлий спомин про ті великі жертви, що їх склав наш народ в боротьбі за своє визволення, та за наше відвічне право на західньо - українські землі.

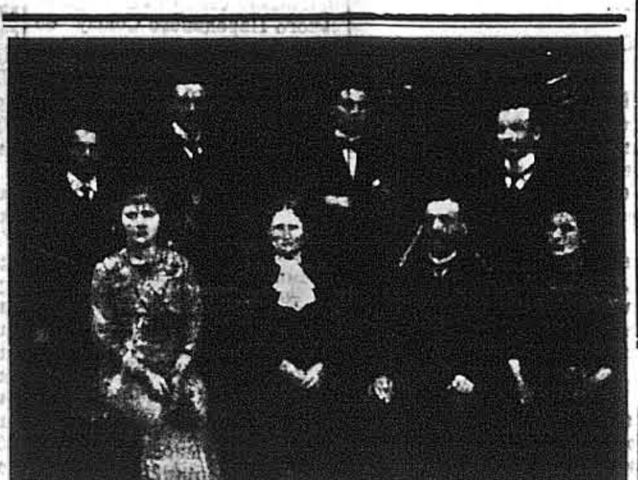
ПРОМОВА ДЮЇ ШОРТА

(Закінчення зі стор. 2)

такого світу, що матиме за свою основу волі і свободи.

Пані і панове, перед нами стоїть шляхетне завдання. Воно вимагатиме від нас неподільної відтданости і постійної уваги. В цій битві кожний американець має більш динамічну, більш вітальну і більш визиваючу ролю, ніж будь-хто інший. Відповідальністю кожного громадянина є допомогти забезпечити, щоб З'єдинені Держави були нацією військово, господарсько і духово сильною, щоб були нацією, яка з довір'ям запевняє вартості демократії і волі. Нашою величною традицією є Влада Закону ,а не Влада Людини. Покажімо всьому світові ,як сильною і могутньою може бути нація, що живе під владою волі, справедливости і милосердя.

Мої краяни, сьогодні є неділя ,свято, і я бажаю закінчити цитатом пророка Міхеї: „Він показав тобі, о Чоловіче, що є добре і Господь вимагає від тебе, щоб ти любив милосердя та покірно ступав за Богом". Справедливість, милосердя і скромність зробили цю країну великою і вони її збережуть. Ми вдержимось ,як довго ми проповідуємо і практикуємо ці чесноти. Ми пропадемо, якщо б ми про них колинебудь забули. Праведність ушляхетнює націю, але гріх є докором для кожного народу. Добро переможе зло, а правда поконає всіх ворогів. Просімо в Вога ласки і благословення в нашому змаганні до тривкого миру між нами самими та між всіми нашіями і народами.

Іван Сілецький в оточенні родини (Другий зправа в першому ряді). Перший з ліва — Степан Сілецький

ПЛАСТОВИЙ КУРС МАЗЕПОЗНАВСТВА В ВІННІПЕҐУ

В місяцях від вересня 1958 до травня 1959 року відбувся 6-ий з черги курс української літератури для пластової молоді Вінніпезького осередку праці. Курс відбувався в приміщенні УВАН в УН-Домі і ним проводив пл. сен. Яр. Рудницький.

З уваги на ювілейний „Мазепинський рік" присвячено увагу всеціло літературі про славного гетьмана України. На лекціях простудійовано тему Мазепи в українській і чужинних літературах. Провірено теж довідкові праці як енециклопедії, підручники історії, та біографічні праці, і стверджено невідрадний стан об'єктивних інформацій про Україну взагалі а про гетьмана Мазепу зокрема.

Подано і продискутовано історіософію Мазепи й еволюцію українського світогляду і його завершення в часи Мазепи. Проаналізовано теж вірш приписуваний Мазепі „Всі покою щире прагнуть".

Хоч на курсі було тільки дванадцять слухачів, то проте він пройшов з великим успіхом і був важливим доповненням пластової освіти в ділянці українознавства.

І. Навроцька

ГОСТИННІ ВИСТУПИ ОРКЕСТРИ СУМА-ШИКАҐО

В червні ц. р. Духова Оркестра Осередку СУМА ім. Павлушкова з Шикаґо виступить з гостинними концертами в Рочестері і Боффало. Це буде нагода для українців тих міст познайомитися з одною з найкращих того рода українських оркестр на чужині. Чотири роки тому назад, ця оркестра улаштовувала свій перший річний концерт. Слухачами того концерту були шикаґівські українці, які верталися з того концерту з надзвичайним захопленням, бажаючи оркестрантам багато успіху, а зокрема їх мистецькому керівникові проф. Іванові Барабашові.

Наступні роки саме були роками успіху. Оркестра СУМА збільшилася до 60 оркестрантів, а її виступи на концертах і різних імпрезах здобули для неї признання не тільки серед українців, але також між чужинцями. Зокрема успішними виступами Оркестри СУМА були її річні концерти, як також поїздки до Дітройту, Милвокі, Гемонд Індіяна, і виступ на шостій зустрічі українців Америки й Канади в Торонті.

Ріст і успіх Духової Оркестри СУМА в Шикаґо треба завдячувати невтомній праці оркестрантів та їх мистецькомі керівникові проф. Барабашові. П. Барабаш — професор музики в Шикаґо Мюзикал Каледж, займається веденням духових оркестр вже понад 35 літ, здобуваючи за той час багато різних нагород і признання в американській пресі. Восени 1954 р. він перебрав ведення Сумівської Духової Оркестри. Виступи Оркестри СУМА завжди включають у своїм репертуарі твори українських композиторів, і такі виступи перед чужинцями причиняються до їх обзнайомлення із українською музикою. Українська спільнота користає з виступів Оркестри СУМА в той спосіб, що має змогу слухати тих творів українських композиторів, повне виконання яких можливе тільки оркестрою.

ЛуК-а

Вистава українських мистців у Буенос Айресі

(сдо) — Цього року українські мистці в Буенос Айресі виявили неабияку творчу діяльність, влаштовуючи свої індивідуальні виставки в кращих мистецьких ґалеріях фешненебельної „Флоріди". Так, у сальоні Певзера від 23-го квітня до 6-го травня відбулися одночасно аж дві виставки — маляра Володимира Ласовського та рисівника В. Пономаренка. Ще не закінчилися вони, як у сусідній мистецькій ґалерії Віткомба відкрилася виставка картин п-і Надії Сомко - Макаренкової, що була відчинена від 4-го до 16-го травня. А це подомлено вже про виставку картин у тій же ґалерії Віткомба п-і Ольги Ґурської-Крюкової та Бориса Крюкова, що триватиме від 1-го до 13-го червня. Трохи пізніше мають відбутися також індивідуальні виставки картин мистця Неділка та В. Цимбала.

Вищезгадані три виставки наших мистців пройшли з повним моральним і матеріяльним успіхом: продані картини цілком покрили всі витрати, а враження, яке робили виставлені речі, виявилося в щирому захопленні глядачів, які в своїх оцінках були не однодушні, спеціяльно щодо картин В. Ласовського та рисунків Пономаренка. Прихильників старих форм мистецтва разила навмисна деформація людських постатей. Більш однодушні були оцінки творів п-і Надії Сомко, яка виставляла т. зв. „натюрморт", квіти і риби, які знаходили численних покупців. За оцінкою арґентинських майстрів наша мисткиня в малюванні квітів дійшла до такого довершення, яке не можливо перевершити. І цим усе сказано.

З огляду на те, що творчість В. Ласовського відома і в ЗДА, де його твори фіґурують на спільних виставках Об'єднаних Мистців, зазначу лише коротко, що з виставлених 23 картин, ні одна не мала ні української тематики, ні українських традиційних мотивів. „Мистецтво для мистецтва" — ось гасло Ласовського, і він не підкорює його ніяким суспільним вимогам. У малярстві, твердить він, істотна „гармонічна організація просторонеи, ліній і барв". На жаль, чомусь ці просторонні лінії й барви не мають нічого специфічно українського, і, абстрагуючи від особистого безсумнівного таланту мистця, вони могли б знайтися на виставці якогось француза, чи мехіканця.

Молодий, 25-літній В. Пономаренко виставив 27 рисунків, які виявили велику силу експресії цього мистця, що звернув на себе увагу арґентинської мистецької критики. Кордова Ітурбуру, який вважається найповажнішим критиком Арґентини, написав про нього: „Ці рисунки, що він виставляє в своїй першій індивідуальній виставці, будуть ревеляцією для багатьох людей. Рисунок — основа візуальнога мистецтва, і Пономаренко — видатний рисівник завдяки очевидним здібностям, а також і придбаній техніці. Спираючись завжди на основне знання натуральних форм, в своїх рисунках він трансформує ці природні форми в пластичній екзальтації з підкресленням їх змісту та людських пристрастей. Натура глибоко драматична, сильна і іноді навіть насильна, але завжди напружена, Пономаренко оживляє свої рисунки і окутує їх в атмосферу глибоких людських переживань . . ."

Нема сумніву, що в Пономаренку ми маємо перспективи розвитку великого таланту, що вже й тепер робить честь свойому українському походженню, яке він в розмовах з усіма підкреслює, але в темах, як і В. Ласовський, не виявляє.

● Швайцарський банк, що його натавровано в дискусії у французькому Сенаті за ведення фінансових операцій з альжирськими протифранцузькими партизанами, рішуче заперечив такому закидові. Те саме зробила італійська фабрика амуніції, яка ніби продає повстанцям зброю.

— В Англії вийде з кінцем цього місяця на волю засуджений в березні 1950 року за видачу Совєтам атомових тайн д-р Кляус Фукс, з походження жид із Німеччини. Судовий засуд охоплював також позбавлення його англійського громадянства. Проте міністерство внутрішніх справ повідомило Фукса, що коли він захоче, то може залишитись в Англії. Зрештою, він може теж виїхати, куди забажає.

Батьки! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а вашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена !

†

Дня 11-го червня 1959 року упокоїлася в Бозі, після довгої та важкої недуги, НАША НАЙДОРОЖЧА БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ,

Михайлина ДОРУНДЯК

на 91-му році життя.

Похорон відбувся дня 13-го червня 1959 р., з дому жалоби до церкви св. Константина, а опісля на кладовище „Воскресіння" в Міннеаполісі, Мінн.

Покійна була дружиною сл. пам'яті Семена Дорундяка, вчителя середніх шкіл в Перемишлі, Бучачі та Тернополі. Після довгих років скитальщини, прибула до Міннеаполісу в листопаді 1950 р., де й закінчила своє трудове життя. Залишила горем прибиту внучку з чоловіком та дві маленькі правнучки.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ !

Рівночасно цією дорогою складаємо щиру подяку всім Тим, що в який-небудь спосіб причинилися до звеличання похоронів Покійної, та яким ми не мали нагоди особисто чи листовно подякувати.

Мирослава М. ВОРКУН-ПАВЛИШИН — внучка з чоловіком д-ром Юліяном ПАВЛИШИНОМ, Маруся та Стефа ПАВЛИШИН — правнучки.

ФЕСТИВАЛЬ „ГОМОНУ УКРАЇНИ"

(Закінчення зі стор. 1-ої)

сько-українського композитора Павла Печеніги-Углицького до слів Тараса Шевченка „Бють пороги". Музичні фахівці ще скажуть своє слово, як щодо самої композиції, так і щодо її виконання. Але це, що можна було почути опісля в розмовах між приявними, в цьому і від знавців музичного діла, було найбільш похвальне про композицію, її виконання і про дириґента. Директор Українського Музичного Інституту проф. Роман Савицький висловився, що композиція Углицького перевищує своїми музичними вартостями композицію цієї кантати навіть таким великим композитором, як Лисенко. — Слухаючи мелодії цієї кантати, справді малось враження, що і Дніпрові пороги б'ють, і тирса шумить, і чайка плаче, і ворог сміється, і, вкінці гомонить справді невмируща слава української пісні, голосної і правдивої „як Господа слово". Музика, спів, національні одяги хористів, майстерність у дириґуванні, все це справило і залишило справді єдине в своєму роді і незабутнє враження.

Після кантати хор вийшов зі сцени, і тоді вже сама оркестра під проводом „відкритого" на цій імпрезі високої кляси дириґента Івана Задорожного виконала ще одне „чудо": мотив народного танку „Аркан" в композиції цього ж Павла Печеніги-Углицького з його ще не виставленої опери „Відьма". Нарід слухав і вухам своїм не вірив, що цей нац „аркан" міг перетворитись у таку незрівняну мистецьку композицію, гідну справді найбільшої сцени і найкращої оркестри.

Говорить головний предсідник УНСоюзу

Першу частину програми закінчено короткою промовою головного предсідника Українського Народного Союзу, Дмитра Галичина. Текст цієї промови, виголошеної українською мовою, надрукований в цьому числі.

Могутні слова відповідальних людей

Другу частину програми, відкриту знову Йосипом Лисогором, що прочитав привітального листа від Стемфордського Владики з підкресленням релігійних і моральних вартостей в кожній праці, започатковано промовами представлених п. Лисогором двох достойних гостей: канадійського міністра праці Михайла Старра і асистента секретаря Армії ЗДА Дюї Шорта. Тексти обидвох промов у поспішному українському перекладі надруковані в цьому числі. Обидва промовці говорили, очевидно англійською мовою, але величезне одушевлення викликав міністер Старр, коли закінчивши офіціяльну промову англійською мовою, заговорив поправною, літературною мовою своїх українських батьків, підкреслюючи в ній знову велику вартість і значення такої всенародної організації, як Український Народний Союз, та її багатобічної активности.

„Велика Ідея" Гетьмана Мазепи

Кінцевою, найдовшою і найбільш різноманітною точкою програми була інсценізація „Велика Ідея" Гетьмана Мазепи, базована на трилогії Богдана Лепкого, при чому в цю саму по собі коротку інсценізацію включено те, що названо фестивалем української пісні і танку. При відкритті заслони, на сцені видно одягнених в козацькі костюми того часу найближчих співробітників Гетьмана Мазепи, якого 250-річчя виступу до бою за волю України саме в цьому році відзначає українська суспільність у вільному світі. Входить Гетьман і починається дипломатична розмова про московські безправ'я на Україні, аж на сцені з'являється таємнича постать Діда, що, наче голос і сумління народу, закликає Гетьмана поетичними двозначниками „не зрадити Ідеї" та „двигнути камінь" боротьби за волю і незалежність України. Після відходу Діда, ролю якого з глибоким відчуттям і драматизмом виконував Павло Слободян, Гетьман, якого ролю виконував з великою вмілістю мґр. Осип Стецура, присягає на хрест „так чинити", аби Україна і український нарід були вольні і незалежні на віки вічні. Старшини, з витягненими шаблями, прилучуються до тієї присяги. Опісля, перед гетьманом і старшинами і їх дружинами, відбувається фестиваль, під час якого ряд пісень виконав з типовою для нього вмілістю і мистецькою прецизністю хор „Думка" під дириґентурою мґра Л. Крушельницького. — Танці, що їх виконали кращі танцюристи з кількох танцювальних груп під проводом Івана Флиса, подібно, як і пісні у виконанні „Думки", викликали серед публіки ентузіястичні оплески. Інсценізація, а з нею й цей справжній „Гомін України" закінчилися рриґ. композицією „пісні Мазепи" до слів Гетьмана — „Всі покою щире прагнуть" із сольовими заспівами виконавця ролі Гетьмана, мґра Осипа Стецури, та у виконанні великого хору, при фортепіяновому акомпаніяменті Ольги Дмитрів. Кінцеві слова пісні: „Нехай вічна буде слава, же през шаблі маєм права", відспівані при витягнених і піднесених в гору шаблях, зробили замітне враження на публіку, що, здавалося, не вірила, що фестиваль уже закінчився, хоч він тривав повних три години.

Згадати б, що крім згаданих, раніше відчитаних привітів, одержано ще ряд інших, між ними від Гол. Управи ООЧСУ за підписом проф. Ів. Вовчука.

Вдячність і признання

На закінчення не можна не згадати тих, що їм у першу чергу належиться вдячність, бо вони, разом з головним організатором і управителем імпрези п. Йосипом Лисогором, вклали найбільше труду і зусиль в підготову та виконання імпрези і їм треба завдячувати її успіх. Це: мистецький керівник імпрези Ольга Дмитрів і її асистент Володимир Бакад, дириґент хору і оркестри Іван Задорожний та режисер Степан Крижанівський, дириґент „Думки" мґр. Л. Крушельницький і вся „Думка" як і хористи, що виконували кантату, керівник танців Іван О. Фліс і референтка костюмів Стела Захарчук та пан і пані Бражники, що виконали костюми і зайнялись характеризацію осіб, п. Бородкін, що подбав і зайнявся необхідними формальностями, зв'язаними з заанґажуванням оркестри, солісти: Марія Лисогір, Осип Стецура, Лев Рейнарович, Марія Боднар, Ольга Масаковська і Юліян Духнич, виконавці роль в інценізації: Осип Стецура, Павло Слободян, Іван Флис, Володимир Гендрикс, Василь Цюпа, Квітка Стецюк, Наталка Головід, Петро Микитин і Микола Починок. Окреме признання і вдячність за успіх цієї великої культурної маніфестації, якою без сумніву був недільний „Гомін України" належиться тисячам публіки, що виповнила по береги велику залю, бо без неї не було б маніфестації. На цій маніфестації, крім усіх членів Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, були приявні й деякі позамісцеві члени Уряду УНС, між ними голова Головної Контрольної Комісії д-р Володимир Ґалан з Филаделфії, член тієї Комісії Петро Кучма, головні радні Іван Кокольський з Ровд Айленду, Іван Одежинський з Филаделфії, Ярослав Гук з Конектикат, як і голова Стейтового Комітету Відділів УНСоюзу мґр. Іван Телюк та доброї півсотні інших видатних союзових діячів того стейту.

Недільний „Гомін України" можна вважати гідним відзначенням 65-річчя того великого труду і праці, що її виконали зорганізовані в УНСоюзі піонери для розбудови Американської України та для допомоги своєму Українському Народові в його змаганнях до волі і незалежности. Маймо надію, що цей „Гомін України" надовго залишиться в пам'яті його учасників, зокрема так чисельно заступленій там нашій молодшій ґенерації.

ПРОМОВА ДМИТРА ГАЛИЧИНА

(Закінчення зі стор. 1-шої)

ні вичерпали свої припаси, терпіли страшну спрагу та почали втрачати останки надії Коли ж напроти них надплив інший корабель, вони мали тільки одне бажання: дайте бодай краплину солодкої води, щоб змочити нею спрагнені уста. Яке ж було їхнє здивування, коли вони у відповідь на благання: „води" почули: „Занурітъ свої ведра"! Хвиля бо сама занесла їх корабель, без вітрил і стерна, на солодку воду, що її могутньою струєю викидає в океан ріка Міссіссіпі. Корабельні розбитки зносили смертельні муки від спраги тільки тому, бо не знали, що пливуть по солодкій воді, що вистачить занурити в неї ведра і їхнім терпінням буде кінець, їхня спрага закінчиться, надія заступить безнадійність.

Єдине, що може дати нам силу

Як часто і як дуже історія того пошкодженого і заблуканого корабля нагадує нашу скитальську долю! Бо чи ж не є ми розбитками нашого державного корабля, що йому світові завірюхи поламали щогли, подерли вітрила, знищили стерно! Чи ж і ми не опинились на бурхливих хвилях історії їм на призволяще! І якже часто ми у цій нашій життьовій мандрівці відчуваємо страшну самотнісить корабельних розбитків на безмежних хвилях океану! Як часто ми терпимо жахливу спрагу свого, рідного, хоч цього часто і самі не помічаємо. А тим часом, єдине, що нам треба зробити, це тільки „занурити наші ведра" в нашу історію, в наше минуле, і зачерпнути ними цілющого, життєдайного напитку рідних традицій, рідної культури, рідної духовости. Це єдине, що може дати нам і нашим нащадкам силу не тільки видержати нашу мандрівку, але й доплисти щасливо до вимріяних границь нашого рідного Ханауну, нашої власної, ні від кого незалежної, Самостійної і Соборної Української Держави!

Це у першу чергу було причиною створення Українського Народвного Союзу 65 років тому і залишилось його ціллю сьогодні. Це є і суттю сьогоднішнього нашої імпрези, цього „Гомону України", щоб ми „занурили свої ведра" у нашу рідну традицію, у нашу рідну культуру, бо в них ми зачерпнемо те, що нам найбільше на потребу.

Проте, ця наша сьогоднішня імпреза має і ще одну мету, тісно зв'язану з актуальними подіями.

Україна не потребує нічиєї ласки і нічиєї опіки

Від деякого часу всі ми маємо нагоду спостерігати, як наш почервонілий від мук і крови гноблених ним народів північний ворог почав і з кожним днем скріплює новий наступ на нас. Не здолавши нас фізично, він цим разом добирається до нашої душі. Новими чи відновленими старими підступами, облудою відлиги, пропаґандивного співіснування та всіляких інших трюків він, під прикриттям всіляких ніби то „реалітетів" чи „культурного обміну" намагається долити своєї червоної отруї до цілющої води наших традицій та нашої рідної культури. Наші втомлені блуканням душі він намагається розм'ягшити патріотичними фразами про паперовий „реалітет" української державности і соборности. Наш зір і наше прямування до нашої національної мети він намагається притемнити злудними мірами ніби то щасливого майбутньоог нашого народу у скутій ним всесоюзній тюрмі народів.

Можливо, що й дехто з нас, ідучи на цю нашу імпрезу міг підсвідомо відчути деяке вдоволення, побачивши на розліплених по всіх усюдах афішах українську назву. Якже легко ця милозвучна для нас назва „українського балету" могла б прислонити перед нашими очима величезний напис на цих афішах, що все це буде частиною „Рашіян Мюзик енд Денс Фестивал", що все це буде погноєм для слави нашого ворога, новим причинком до леґенди про його культурну вищість його старшо-братерство.

Хоч і скромний, але щирий і справжній „Гомін України"

Цей наш „Гомін України" нехай буде доказом, що Україна не потребує нічиєї ласки і нічиєї опіки, а зокрема такої, яку їй накидають силою, терором і розбоєм! Україна була культурною нацією і християнською державою тоді, як їх ще на світі не було! Україна мала свої закони, церкви і школи та вдержувала зв'язки з культурним світом вже тоді, як про її теперішнього „старшого брата" ще ніхто нічого, ні злого ні тим менше доброго не чув. Захопивши Україну брутальною силою і розбоєм, знищивши її народоправну державу, втопивши в морі крови і терпінь її вольності, він загарбав не тільки її землю, але й намагається загарбати весь її величезний культурний дорібок. Поставивши на загарбане свій штамп оцей само-проголошений „старший брат" хоче тепер цим обмінюватися, використовуючи та званий „культурний обмін", що він його в практиці перетворює на справжній культурний обман.

Ми свідомі, що наш „Гомін України" є тільки дуже слабким відгомоном того, що могла б дати Україна в обставинах волі. Але тим не менше він є її справжім гомоном, нехай і скромним, але правдивим, бо виходить із щирої української душі та виявлений вільним українським мистецтвом.

А кінцевою метою цього „Гомону" є те, що сказав наш Великий Гетьман Іван Мазепа, 250-річчя виступу до бою за волю України якого саме в цьому році відзначаємо та що вкороткі почуємо на цій сцені в артистичній формі: Це є наше незламне бажання поступати так, „аби наш нарід, споконвіку вольний, а тепер у важке московське ярмо закутий ;щоб наша мати рідна, Україна безталанна, аби весь край наш рідний ні під царем, ні під королем, ні під ханом, ні — додаймо — під „старшим братом" ні під жадним іншим ворогом нашим не загинули, лиш щоби були вольними і незалежними на віки вічні."

З ЖЕНЕВИ І ЗІ СВІТУ

Женевська конференція міністрів закордонних справ, яка тривала від 11 травня ц. р., перервана в минулу суботу 20 червня до 13 липня ц. р. Видано короткий формальний комунікат, що „переведено широку виміну думок" та що „потрібні дальші розмови й переговори". Крім цього західні три міністри видали власну заяву, а у Вашинґтоні проголошено декларацію, що Захід, без уваги на невдачу Женевської конференції, не відмовиться надалі від оборони вільних прав західнього Берліну.

Про хід і невдачу Женевської конференції звітуватиме у вівторок 23 ц. м. через радіо-телевізійну сіть американському народові державний секретар Кристиян Гертер. Передбачувану на неділю вечером нараду у Білому Домі, де Гертер мав звітувати Президентові у приявності також свого заступника, Даґласа Діллона, відложено на понеділок 22 червня. Гертер розмовляв лише телефонічно з Президентом, який перебував на фармі в Ґеттисбурґу.

Нікіта Хрущов перерішив невдачу Женевської конференції, виголосивши в минулу п'ятницю, 19 червня ,при прощанні східньо-німецьких комуністів, що 12 днів гостювали в Совєтах, — промову, в якій заявив, що СССР ніколи не підпише ніякого нового договору, в якому признано б Заходові його права в західньому Берліні. Хрущов далі обстоював підписання мирового договору з ,двома Німеччинами", себто затвердження по всі часи поділу Німеччини. Тоді західні міністри в Женеві побачили, що нема ніяких виглядів на порозуміння.

Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер старається дипломатичним шляхом спонукати ЗДА, Англію і Францію ,щоб вони, разом із Західньою Німеччиною, уладили „західню конференцію на вершинах". Аденауер уважає, що перед відновленням Женевської конференції міністрів закордонних справ 13 липня ц. р., а вже обов'язково перед новою конференцією „на вершинах" з участю Совєтів, західні держави повинні перевірити й узгіднити одностайне своє становище. Аденауер лякається, щоб плянова систематична кампанія Хрущова проти Західньої Німеччини і проти нього, Аденауера, як ніби головного промотора нового німецького „мілітаризму й реваншизму", не знайшла ґрунту в Англії і не засіяла незгоди між західніми союзниками.

Даляй Ляма, духовий і політичний лідер Тибету, тепер на політичній еміґрації в Індії, оскаржив на пресовій конеренції, на якій було коло 100 індійських і чужинецьких журналістів, що китайські комуністи переводять в Тибеті масове народовбивство. Китайські комуністи палять і руйнують тибетські монастирі, конфіскують майно, фізично винищують тибетанську верхівку та мільйони людей насильно переселюють в глибину Китаю на примусові роботи. Даляй Ляма заапелював до вільного світу, щоб той зайнявся цією справою. Він поручає зустріч індійського прем'єра Неру з комуно-китайським прем'єром Чу Енласм, але водночас звертає увагу, що китайські комуністи не тримаються підписуваних міжнародних договорів.

З ВАШИНҐТОНУ І З КРАЮ

Незатвердження Сенатом номінації Стравса на становищі секретаря торгівлі назвав през. Айзенгавер сумним випадком і втратою для держави здібної і компетентної людини із випробуваним характером.

З вимогою приспішити прийняття законопроєкту про збільшення податку від ґазоліни звернувся Білий Дім до компетентних кіл у Конґресі. Цей податок мав би бути збільшений із трох центів до 4 і півцента. Представники уряду заявили, що якщо цей податок не буде збільшений то федеральний уряд не матиме можливости асиґнувати ніяких грошей на будову автострад.

Індекс цін на товари щоденного вжитку в місяці травні ц. р. становив 124 відсотки, це значить, що він був на 24 відсотки більший в порівнянні з пересічними цінами з 1947-1949 років, і на 0.1 більший від квітня ц. р., коли він становив 123.9 відсотка.

Дві групи лібералів заатакували сен. Джансона, провідника демократичної більшости в Сенаті за те, що він веде таку політику, якої вимагають республіканці і праве крило Демократичної партії. Ці ліберальні групи звичайно підтримують демократів, але тепер вони виступили проти них. Цими ліберальними критиками демократів є: Американці для Демократичної Акції і Крайовий Комітет Акції за Ефективний Конґрес.

Уряд пропонує компроміс у спорі сталеварів із власниками сталевих компаній. В Ню Йорку відновлено переговори представників сталеварів і працедавців. Згідно з урядовим пляном мали б бути збільшені впливи сталевих компаній до пенсійних фондів робітників та на інші добродійні цілі робітничих спілок. Посередничає сам директор Уряду Посередництва Джозеф Ф. Фіннеґен. Також демократичні сенатори плянують грати ролю посередників, щоб можна було заключити договір в сталевому промислі ще перед 30 червня ц. р.

Президент Арґентини Фрондізі за порадою політичних дорадників шукає виходу з тієї кризи, яка настала після того, як деякі військовики висловили брак довір'я до нього і його уряду і зі зброєю „на спочинь" чекають на розвиток дальших випадків. Поширилися вістки, що уряд почав переговори про те, щоб скласти коаліційний кабінет з усіх опозиційних партій за виїмком комуністів і пероністів.

Юнаки УСК, в Ню Йорку здобули чашу Америки і цим самим мистецтво ЗДА у футболі у фінальних змаганнях, що відбулися в неділю дня 21 червня ц. р. із фіналістом західніх стейтів командою Фіхтерамс із Шикаґо. Змагання ці закінчилися перемогою УСК у відношенні 1:0.

Посмертна згадка

АННА РОЗОМ — довголітня членкиня Т-ва „Просвіта", Відд. 362 УНСоюзу в Брістолю, Па., померла 12-го червня 1959 р. Покійна народилася 1896 р., в с. Будинеч, Дрогобицького повіту. Покійна була гарної, тихої вдачі, діяльна членкиня Відділу та доброю християнкою. Полишила у смутку чоловіка Івана, доньку Анну, зятя та ближчу і дальшу родину. Похорон — 15-го червня 1959 із пох. заведення до греко-кат. церкви Преч. Діви Марії, а опісля на кат. цвинтар в м. Брістоль. — В. Їй П.!

Ф. Петрик, секр.